

ISSN 2311-5491

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС

НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

Серія 5

Педагогічні науки:
реалії та перспективи

Випуск 87

Видавничий дім
«Гельветика»
2022

ФАХОВЕ ВИДАННЯ
затверджено наказом Міністерства освіти і науки України № 886
від 02.07.2020 р. (додаток 7) (педагогічні науки, соціальна робота)

Державний комітет телебачення і радіомовлення України
Свідectво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ № 23508-13348 ПР від 03.08.2018 р.

**Науковий журнал включено до міжнародної наукометричної бази
Index Copernicus International (Республіка Польща)**

Офіційний сайт видання: www.chasopys.ps.npu.kiev.ua

Схвалено рішенням Вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова
(протокол № 11 від 26 травня 2022 року)

Редакційна колегія:

- Биковська О. В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри позашкільної освіти, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова;
- Борисов В. В. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки і методики навчання, Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія;
- Гевко І. В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри комп'ютерних технологій, Тернопільський державний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка;
- Захаріна Є. А. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теоретичних основ фізичного та адаптивного виховання, Класичний приватний університет;
- Дем'яненко Н. М. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова;
- Кивлюк О. П. – кандидат педагогічних наук, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, іноземних мов та соціально-гуманітарних дисциплін, Київський інститут інтелектуальної власності та права Національного університету «Одеська юридична академія»;
- Кононенко А. Г. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач науково-організаційного відділу, Інститут професійно-технічної освіти НАПН України;
- Макаренко Л. Л. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інформаційних систем і технологій, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова;
- Олефіренко Т. О. – кандидат педагогічних наук, доцент, декан педагогічного факультету, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова;
- Савенкова Л. В. – кандидат педагогічних наук, доцент, директор Наукової бібліотеки Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова;
- Смирнова І. М. – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з науково-педагогічної роботи, Дунайський інститут Національного університету «Одеська морська академія»;
- Фаст О. Л. – кандидат педагогічних наук, доцент, проректорка з науково-педагогічної роботи та міжнародної співпраці, Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради;
- Хижна О. П. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова;
- Занда Е. Рубене – доктор педагогічних наук, професор Латвійського університету (Латвія);
- Андрушкевич Фабіан – доктор педагогічних наук, професор, Опольський університет (Польща);
- Конрад Яновський – PhD, ректор, Економіко-гуманітарний університет у Варшаві, (Польща);
- Мудрецька Ірена – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри спеціальної освіти, Опольський університет (Польща).

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ
Н 34 М. П. ДРАГОМАНОВА. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – Випуск 87. – Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2022. – 144 с.

УДК 37.013(006)

У статтях розглядаються результати теоретичних досліджень і експериментальної роботи з питань педагогічної науки; розкриття педагогічних, психологічних та соціальних аспектів, які обумовлюють актуалізацію поставленої проблеми і допоможуть її вирішувати на сучасному етапі розвитку освіти.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

ISSN 2311-5491

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

NAUKOWYI CHASOPYS

NATIONAL PEDAGOGICAL
DRAGOMANOV UNIVERSITY

Series 5

Pedagogical sciences:
reality and perspectives

Issue 87

PROFESSIONAL EDITION

By Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No 886
dated 02.07.2020 (annex 7) (*pedagogical sciences, social work*)

The State Committee for Television and Radio-Broadcasting of Ukraine
Certificate of state registration of print media Series KB 23508-13348IIP dated 03.08.2018

The journal is included in the international scientometric database
Index Copernicus International (the Republic of Poland)

Official web-site: www.chasopys.ps.npu.kiev.ua

Approved by the Decision of Academic Council of National Pedagogical Dragomanov University
(Minutes No 11 dated May 26, 2022)

Editorial board:

- Bykovska O. V. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Extracurricular Education, National Pedagogical Dragomanov University;
- Borysov V. V. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor at the Department of Pedagogy and Teaching Methods, Municipal Institution of Higher Education «Khortytsia National Educational and Rehabilitational Academy» of Zaporizhzhia Regional Council;
- Hevko I. V. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Computer Technologies, Volodymyr Hnatiuk Ternopil State Pedagogical University;
- Zakharina E. A. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Theoretical Foundations of Physical and Adaptive Education, Classical Private University;
- Demianenko N. M. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy, National Pedagogical Dragomanov University;
- Kyviuk O. P. – Candidate of Pedagogical Sciences, Doctor of Philosophy, Professor, Head of the Department of Philosophy, Foreign Languages and Socio-Humanitarian Disciplines, Kyiv Institute of Intellectual Property and Law of the National University “Odesa Law Academy”;
- Kononenko A. G. – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of Scientific and Organizational Department, Institute of Vocational Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine;
- Makarenko L. L. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor at the Department of Information Systems and Technologies, National Pedagogical Dragomanov University;
- Olefrenko T. O. – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Dean of the Faculty of Pedagogy, National Pedagogical Dragomanov University;
- Savenkova L. V. – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Director of the Scientific Library, National Pedagogical Dragomanov University;
- Smirnova I. M. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Deputy Director for Scientific and Pedagogical Work, Danube Institute of the National University “Odesa Maritime Academy”;
- Fast O. L. – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Vice-Rector for Research and Teaching and International Cooperation, Lutsk Pedagogical College of Volyn Regional Council;
- Khyzhna O. P. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor at the Department, Professor of Theory and Methods of Music Education, Choral Singing and Conducting, National Pedagogical Dragomanov University;
- Zanda E. Rubene – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor at the University of Latvia (Latvia)
- Andrushkevych Fabian – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Opole University (Poland);
- Konrad Janowski – PhD, Rector, University of Economics and Humanities in Warsaw, (Poland);
- Irena Mudretska – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Special Education, Opole University (Poland).

NAUKOVYI CHASOPYS NATIONAL PEDAGOGICAL DRAGOMANOV UNIVERSITY. *Series 5.*

H 34 *Pedagogical sciences: realias and perspectives.* Collection of research articles / the Ministry of Education and Science of Ukraine, National Pedagogical Dragomanov University. – Issue 87. – Kyiv : Publishing House «Helvetica», 2022. – 134 p.

UDC 37.013(006)

The articles deal with the results of theoretical studies and experimental work on pedagogical science; the disclosure of pedagogical, psychological and social aspects that cause actualization of the problem and help it to be solved at the present stage of education development of education.

The articles were checked for plagiarism using the software StrikePlagiarism.com developed by the Polish company Plagiat.pl.

ЗМІСТ

Анічкіна О. В., Романишина Л. М., Чайка М. В., Авдєєва О. Ю. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА МОЖЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО ВИВЧЕННЯ КОЛОЇДНОЇ ХІМІЇ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	5
Білявець А. Я. КРИТЕРІАЛЬНО-РІВНЕВИЙ ПІДХІД ДО РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ІНСПЕКТОРІВ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ В СИСТЕМІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ.....	9
Вихор С. Т., Радченко О. Я. ПРОБЛЕМА УНИКНЕННЯ СЕКСИЗМУ В РЕКЛАМІ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА НАСЛІДКИ.....	15
Вишківська В. Б., Кондратенко Л. І., Патлайчук О. В., Малінка О. О. СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ФАКТОР УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИВО	20
Гнидюк О. П. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ НЕПЕРЕРВНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ НА ТАКТИЧНОМУ ТА ОПЕРАТИВНОМУ РІВНЯХ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ.....	24
Зузяк Т. П., Білозерська Г. О., Кравцова Н. Є., Сізова Н. С., Кравченко І. М. ТЕХНОЛОГІЇ ІНТЕГРОВАНОГО ПОЛІХУДОЖНЬОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН.....	30
Козловський Ю. М., Опачко М. В., Цюприк А. Я., Дешко Н. В. ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ.....	33
Кропочева Н. М. ПЕДАГОГІЧНІ ВИДАННЯ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ З ФОНДУ ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО: БІБЛІОГРАФІЧНИЙ КОНТЕКСТ.....	39
Лемко Г. І., Дідух І. Я. ЗНАЧЕННЯ СІМ'Ї У ФОРМУВАННЯ САМООЦІНКИ ДИТИНИ.....	45
Лимар Л. В. МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ АКАДЕМІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ МЕДИЧНОГО ПРОФІЛЮ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	49
Логвиненко В. М., Грицанюк В. В. ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ.....	53
Лютвієва Я. П., Полежаєва О. В. ЦИФРОВЕ НАВЧАННЯ: КЛЮЧОВІ ТЕРМІНИ ТА ПОНЯТТЯ.....	57
Мешко А. М., Васкевич О. Є. ВИКОРИСТАННЯ ПРОЄКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ДИЗАЙНУ.....	63
Нелін Є. В. ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОАНАЛІТИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ В ІДЕЯХ ПОСТ'ЮНГІАНЦІВ.....	68
Павленко О. А. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ПІДРОЗДІЛІВ ЗВ'ЯЗКУ ДО УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	72
Поляков І. О., Гуска М. Б., Мазур В. Й., Романенко О. І., Мичковська Л. І. СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ТРЕНЕРІВ З ОДНОБОРСТВ ДО ПОБУДОВИ РАЦІОНАЛЬНИХ ТАКТИЧНИХ СХЕМ	77
Рикачевський О. В. ДЕОНТОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР.....	83

<i>Себало Л. І., Рашковська І. В.</i> ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК СКЛАДНИКИ ОЗДОРОВЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ	88
<i>Скрипник М. І., Кравчинська Т. С., Волинець Н. П.</i> ВІРТУАЛЬНИЙ ОСВІТНИЙ ПРОСТІР, ЩО УЗГОДЖУЄ КОГНІЦІ СУБ'ЄКТІВ УЧІННЯ З ТЕХНІЧНОЮ АРХІТЕКТУРОЮ.....	92
<i>Стець Г. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕНДЕНЦІЙ.....	99
<i>Chornous V. P.</i> THE PROBLEM OF INTERCULTURAL COMMUNICATION IN TEACHING A FOREIGN LANGUAGE IN A PROFESSIONAL ORIENTATION.....	103
<i>Швець Т. Е.</i> СИСТЕМНИЙ ТА СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХОДИ ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ДОСЛІДЖЕННЯ ТЬЮТОРИНГУ.....	107
<i>Шевчук А. В.</i> РЕЛІГІЙНА ОСВІТА В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКОЛАХ АВСТРАЛІЇ ТА УКРАЇНИ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ ТА СУЧАСНОЇ СИТУАЦІЇ.....	112
<i>Шемигон Н. Ю.</i> ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	117
<i>Шапран О. І., Бандур Б. О.</i> СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБАМИ ІМІТАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ.....	124
<i>Ярошук К. І.</i> ПРОФЕСІЙНО-ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ.....	130
НАШІ АВТОРИ.....	134

CONTENTS

Anichkina O. V., Romanyshyna L. M., Chayka M. V., Avdieieva O. Yu. Colloid chemistry modern trends and distance learning opportunities in higher educational institution.....	5
Biliavets A. Ya. Criterion-level approach to development of professional competence of border guard service junior inspectors in the system of further training.....	9
Vykhor S. T., Radchenko O. Ya. The problem of avoiding sexism in advertising: trends and consequences.....	15
Vyshkivska V. B., Kondratenko L. S., Patlaichuk O. V., Malinka O. O. Student-centered education as a factor of improving the professional training system in Institutions of higher education.....	20
Hnydiuk O. P. Conceptual foundations for continuous physical training of border guard officers at tactical and operational levels of military education.....	24
Zuziak T. P., Bilozerska H. O., Kravtsova N. Ye., Sizova N. S., Kravchenko I. M. Polycertical education of future teachers of art disciplines.....	30
Kozlovskiy Yu. M., Opachko M. V., Tsiupryk A. Ya., Deshko N. V. Formation of spiritual culture of an individual in the context of current challenges.....	33
Kropocheva N. M. Pedagogical editions in the german Language from the foundation of the V. O. Sukhomlynskyi state scientific and pedagogical Library: bibliographical context.....	39
Lemko H. I., Didukh I. Ya. The importance of the family in the formation of a child's self-esteem.....	45
Lymar L. V. A model of the formation of English-language communicative academic competence of future doctors of philosophy of the medical profile in the conditions of distance learning.....	49
Lohvynenko V. M., Hrytsaniuk V. V. Digital transformation of society and information and communication technologies in the professional activity of social work specialists: modern challenges.....	53
Lyutviyeva Ya. P., Polezhaieva O. V. Digital study: key terms and concepts.....	57
Meshko A. M., Vaskevych O. Ye. Use of design technologies in the preparation of future teachers of design.....	63
Nelin Ye. V. A study of psychoanalytic pedagogy in the ideas of post-Jungians.....	68
Pavlenko O. A. Training of future officers of communication units to managerial activity as a pedagogical problem.....	72
Poliakov I. O., Huska M. B., Mazur V. Y., Romanenko O. I., Michkovska L. I. The essence and structure of the readiness of trainers who specialize in martial arts to build rational tactical schemes.....	77
Rykachevskiy O. V. Deontological approach to the future nurses training	83
Sebalo L. I., Rashkovska I. V. Health care technologies as components of recovery of primary school students during marital state: theoretical analysis.....	88
Skrypnyk M. I., Kravchynska T. S., Volynets N. P. Virtual educational space that harmonizes the cognitions of learning subjects with technical architecture.....	92
Stets H. V. Peculiarities of the development of the method of teaching music art in the context of modern educational trends.....	99
Chornous V. P. The problem of intercultural communication in teaching a foreign language in a professional orientation.....	103
Shvets T. E. Systemic and synergetic approaches as a methodological basis of tutoring research.....	107
Shevchuk A. V. Religious education in general schools in australia and Ukraine: a comparative analysis of historical development and the present situation.....	112
Shemyhon N. Y. Factors affecting student performance during distance learning.....	117
Shapran O. I., Bandur B. O. Structural-functional model of forming the readiness of future teachers of higher education institutions for innovative activities by means of simulation of learning technologies.....	124
Yaroshchuk K. I. Professional and ethical aspects of training of the future teacher of inclusive educational institution.....	130
OUR AUTHORS.....	134

Вишківська В. Б., Кондратенко Л. І., Патлайчук О. В., Малінка О. О.

СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ФАКТОР УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті розкрито сутність «студентоцентрованого навчання» як нової парадигми організації освітнього процесу у вищій школі.

Обґрунтовано, що впровадження студентоцентрованого навчання забезпечує автономність особистості студента, гнучкість освітньої траєкторії, систематичний моніторинг якості освітніх послуг, підвищує мотивацію студентів до навчання та саморефлексії, сприяє формуванню суб'єктної позиції студента і створює умови для гармонійного розвитку особистості. Доведено, що студентоцентроване навчання вимагає його персоналізації та цифровізації як необхідних факторів удосконалення системи підготовки фахівців у ЗВО.

З'ясовано, що персоналізація передбачає такий спосіб проектування та реалізації освітнього процесу, у якому студент виступає суб'єктом навчальної діяльності, що визначає його здатність до аналізу та проектування своєї діяльності, самостійних дій в умовах невизначеності, прагнення до самовдосконалення (самопізнання, самоконтролю, самооцінки, саморегуляції та саморозвитку) і прагнення творчої самореалізації. За допомогою своєї активності особистість когнітивно, теоретично або практично моделює, структурує простір своєї взаємодії зі світом, організує його, зберігаючи при цьому свою автономність.

Обґрунтовується висновок, згідно з яким трансформація професійної підготовки, що відбувається в даний час, передбачає: вироблення нових концептуальних та організаційно-управлінських підходів до формування системи професійної підготовки фахівців; розроблення відповідних цифровій реальності форм та напрямів педагогічної освіти (інтеграція з глобальним інформаційним відкритим освітнім простором, вільний доступ до світових цифрових ресурсів, задоволення освітніх потреб студентів в цифрових продуктах), оновлення її змістового компоненту.

Ключові слова: студентоцентроване навчання, студентоцентрований підхід, персоніфіковане навчання, цифровізація навчання, управління, професійна підготовка.

Соціально-економічні умови, в яких Україна перебуває на сучасному етапі розвитку, зумовили виникнення необхідності в удосконаленні національної освітньої системи, спрямованої на гармонізацію систем вищої освіти з метою створення єдиного освітнього простору. Перед професійною освітою постало завдання досягнення стандартів високої якості, що дозволять конкурувати з іншими європейськими державами.

Якість освітнього процесу неминуче впливає на укомплектованість держави фахівцями у майбутньому, у зв'язку з чим означеній проблемі необхідно приділяти особливу увагу.

Новим випробуванням для українських шкіл став перехід на онлайн навчання у зв'язку з оголошеною пандемією. При цьому соціологічні дослідження засвідчують, що вчителі зіштовхнулися з рядом проблем при його впровадженні: неможливість контролювати процес сприйняття школярами навчального матеріалу; учні не справляються зі збільшеним обсягом матеріалу для самостійного вивчення; низька мотивація до навчання; – значні затрати часу на перевірку домашнього завдання.

Тому сьогодні активно обговорюються проблеми, пов'язані із новими соціокультурними підходами до створення стратегії освіти. Держава, суспільство формують попит на нові форми та види навчання, нові підходи до підготовки майбутніх учителів. Зміст освіти має бути соціально сконструйованим та оновлюватись залежно від контенту. На зміну традиційній передачі знань має прийти процес конструювання їх суб'єктами у процесі спільної навчальної діяльності.

У процесі вдосконалення національної освіти з кожним роком дедалі вагомішого значення набувають ідеї запровадження студентоцентрованого підходу до організації навчання у вищій школі, цифровізації навчання, впровадження яких сприяє модернізації та розвитку освіти, а також підвищенню якості підготовки майбутніх фахівців та зближенню освіти з наукою. Водночас такі технології багато в чому вимагають перегляду існуючих підходів до освітньої діяльності, а також аналізу їхнього впливу на суспільство та окремі соціальні групи.

Теоретико-практичні аспекти підготовки майбутніх фахівців висвітлені у роботах В. Бондаря, С. Гончаренка, В. Кузя, Н. Кузьміної, О. Мороза, О. Плахотник, О. Пометун, О. Савченко, В. Сластьоніна та ін. Різні аспекти підготовки майбутнього вчителя в системі вищої освіти висвітлені у працях А. Алексюка, Н. Бібік, Н. Дем'яненко, М. Євтуха, В. Майбороди, С. Черкасової та ін.

Актуальність запровадження студентоцентрованого підходу у вищій освіті обґрунтовано в новому Порядку денному Європейського Союзу щодо вищої освіти [13], Стандартах і рекомендаціях щодо забезпечення якості у Європейському просторі вищої освіти [14] тощо.

У дослідженнях В. Бахрушина [1] обґрунтовано нормативну, освітню, суспільну та філософську складові студентоцентрованого навчання на сучасному етапі трансформування системи вищої освіти. Ю. Сорокою доведено, що студентоцентрований підхід являє собою тип освітнього процесу, метою якого є розширення автономії суб'єктів освітнього процесу, розвиток їхньої здатності до критичного мислення [11].

Проблемам цифровізації навчання присвячено праці О. Буйницької, Л. Варченко-Троценко, Б. Грицеляк, Н. Морзе. Автори доводять, що створення цифрового контенту реалізує ідею управління знаннями, що сприяє розвитку інновацій, зростанню продуктивності праці, якості професійної компетентності фахівців [2; 9].

Мета статті – розкрити основні позиції таких напрямів вдосконалення професійної підготовки фахівців, як студентоцентризм та цифровізація.

Сьогоднішня засвідчує, що європейська система освіти здебільшого орієнтується на конструюванні знань шляхом аналізу інформації. Завдяки цифровим технологіям та Інтернету освіта моделюється як діалог між викладачем та студентом, орієнтований на продукування нових знань, утвердження ідей педагогіки співробітництва в процесі фахової підготовки. По суті, університет сьогодні розглядається як цифрова освітня система, в якій здійснюється перехід до освіти, орієнтованої на студента – так звана студентоцентрована спрямованість навчання, закладена в освітні стандарти нового покоління [3].

Створення навчальної домінанти передбачає відбір та використання цікавих питань, проблем, завдань, що дозволяють налаштувати студентів на заняття, включити всі сфери розумової та емоційної сфер. Інакше кажучи, у процесі навчання необхідно створити умови для розвитку суб'єктних властивостей особистості: здібності до цілепокладання та рефлексії, відповідальності, активності та свободи вибору, аналізу та коригування своєї діяльності. Саме це визначає будь-яку успішну людину, конкурентного випускника, особливо у професійному середовищі.

Суб'єктна позиція виступає «складною, інтегративною характеристикою особистості суб'єкта, що відображає його активно-виборче, ініціативно-відповідальне, перетворювальне ставлення до самого себе, до діяльності, до людей, до миру та життя загалом» [4]. Відтак, суб'єктна позиція виступає інтегральною характеристикою особистості у відносинах із соціальним світом і є головною ланкою активності, дозволяючи особистості не тільки досягати успіху, а й створювати власну стратегію життя, будучи важливою передумовою особистісно-професійного розвитку людини.

С. Гільманов пов'язував суб'єктну позицію з поведінковим проявом сукупності цінностей, установок, особистісних якостей у діях та взаємодії студента [5]. У цьому сенсі суб'єктна позиція – феномен, який визначає загальний сенс взаємодії у навчальній діяльності та актуалізує інші (окрім навчальних) інтенції та ресурси особистості.

Для розвитку суб'єктності та становлення суб'єктної позиції необхідно створення спеціальних умов, у яких індивід зміг би: – висловити смислові переваги, тому що сенс може стати тією самою інтенцією до позначення себе як суб'єкта освітнього процесу; – розвивати позицію суб'єкта не лише навчальної діяльності, а також професійної; саморозвиватися та самовдосконалюватися; – робити вибір; – спиратися на суб'єктний досвід; – вибудовувати індивідуальну освітню траєкторію [4].

У вищій школі Польщі, наприклад, акцент робиться на тому, що освітньо професійна програма має давати студентам можливість актуального для них напрямку підготовки, що забезпечить належний рівень опанування знань, набуття професійного досвіду, формування соціальних компетенцій. Для реалізації цієї мети має бути забезпечена гнучкість навчання, яка трактується як можливість оновлення змісту освіти та модифікації освітніх програм відповідно до запитів абітурієнтів і студентів [15].

Водночас зауважимо, що той, хто навчається, не стане суб'єктом, якщо він не матиме можливості здійснення освітнього процесу з урахуванням індивідуальних особливостей та смислових переваг. Вирішити цю проблему є можливим, якщо звернутися до персоналізації навчання у ЗВО.

Персоналізація – процес набуття суб'єктом загальнолюдських, суспільно значущих, індивідуально-неповторних якостей і властивостей, які дозволяють оригінально виконувати певну соціальну роль, творчо будувати взаємини з іншими людьми [12]. Персоналізація особистості є продовженням її буття, це перетворення суб'єкта на особистість, яка реалізувала власну індивідуальність. Навчальна діяльність, рушійною основою якої є особистісний сенс, своєю чергою, набуває форми внутрішньої мотивації, що згодом позначається на якості навчання. Тому використання персонологічного підходу розглядається в числі «характерних акцентів успішних освітніх реформ» сьогоднішнього. На думку Р. ДеЛоренцо, персонологізована освіта є вектором для розвитку системи освіти у світі [12].

Отже, необхідною умовою самореалізації людини з різними потребами в навчанні, особистісними уподобаннями в життєдіяльності та життєтворчості стає персоналізація, що розглядається у контексті психолого-педагогічних досліджень здебільшого у наступних ракурсах:

- як технологія навчання, спрямована на індивідуалізацію навчання і створення умови для задоволення потреб учнів (студентів) у саморозвитку;

- як концепція конструювання своїх навчальних цілей, управління навчанням із можливістю організації власної освітньої траєкторії [3; 5; 11].

Сьогодні персоналізацію пов'язують із використанням цифрових технологій у силу великого ресурсу інформаційно-комунікативних засобів та технологій, здатних надати широкі можливості суб'єктові навчання з урахуванням його індивідуальних особливостей.

У своїй основі цифровізація, перш за все, передбачає трансформацію значущої інформації в цифрову форму для забезпечення її ефективного використання в різних галузях людської діяльності та формування нових комунікативних і пізнавальних можливостей [10].

Глобальна цифровізація формує новий тип культури сучасного суспільства – цифрову культуру, що потребує модернізації системи професійної освіти у напрямку готовності викладачів до адекватного використання можливостей технологічних новацій та розвитку за їх допомогою актуальних професійно значущих якостей студентів. Відтак, як зауважує Карплюк С.О., цифровізація університету наблизить його до цільової аудиторії і посприє підвищенню конкурентоспроможності ЗВО на ринку освітніх послуг [6].

Визначаючи позитивний потенціал цифровізації, відзначимо, що цифрові технології пропонують безліч варіантів під час проектування освітніх процесів. При цьому освітній простір, що формується цифровізацією, є досить універсальним за рахунок поєднання віртуального та реального компонентів навчання, що дозволяє викладачам передавати знання і безпосередньо, і опосередковано. Також цифровізація формує індивідуальні освітні середовища, куди можуть входити платформи Інтернету, які дозволяють студентові індивідуально керувати навчальним контентом [8], виробляти навички ефективного пошуку та обробки інформації, нових форм «віддаленої» комунікації, візуалізації явищ і процесів, що досліджуються [16].

Інколи персоналізацію ототожнюють з індивідуалізацією та диференціацією, але в нашому розумінні, вона означає не тільки регулювання темпу засвоєння та рівня складності навчального матеріалу, а також орієнтацію на інтереси, смисли та досвід особистості. Персоналізація покликана використовувати індивідуальні здібності студента, його почуття, смисли та набуті компетенції з метою розвитку потенціальних можливостей.

Відповідно до вище викладеного доцільно виділити наступні дидактичні принципи (правила) реалізації ідеї персоналізації навчання: особистісно-сміслова спрямованість; інтеграція змісту; проблемність; відкритість; гуманізація; альтернативність; гнучкість і варіативність; суб'єктність усіх учасників процесу; створення позитивного емоційного фону; створення психологічного комфорту в навчальному середовищі; індивідуалізація та диференціація; дослідна та творча орієнтація навчання.

Запропоновані принципи дозволяють системно та цілісно актуалізувати особистий досвід студента, задовольнити освітні потреби та смислові переваги, у тому числі, шляхом цифровізації навчання. Цифровізація пропонує продукти, які дозволяють формувати індивідуальні освітні траєкторії. Це програми, які або адаптуються до потреб кожної людини, або дають можливість самостійно проектувати свій процес. Системи цифрової персоналізації спочатку визначають, що знає студент (школяр) і з якими труднощами він стикається; за підсумками аналізу система визначає подальшу освітню траєкторію суб'єкта навчання, а також дає рекомендації щодо продовження роботи над подоланням конкретної проблеми або щодо переходу на новий рівень завдань.

Відмінною рисою цифрового реформування освіти дедалі більше стає гнучке навчання у транскордонному інтерактивному середовищі з використанням відкритого контенту з усього світу. Широка участь користувачів у міжнародних соціальних мережах, спільнотах за інтересами та професійних спільнотах, форумах, використанні міжнародних відкритих освітніх ресурсів – все це характеризує цей етап переходу від пасивного використання контенту до його активного обговорення, генерації нових знань на якісно новому рівні.

Висновки. Отже, новий інформаційний тип суспільства якісно змінив концепцію підготовки майбутніх фахівців. Нині утверджується ідея створення нового наукового знання, ідеалів, цінностей в процесі опанування стандартів професійної підготовки спеціалістів, готових до інноваційних перетворень у сфері своєї професійної діяльності. Цей процес характеризується не тільки заміною традиційних педагогічних технологій на інноваційні, але й переглядом цілей і цінностей освіти, заміною технократичних відносин в системі «викладач-студент» на гуманістичні, переходом до співробітництва зі студентами як активними суб'єктами освітнього процесу.

Від ефективності функціонування системи освіти значною мірою залежить якість людського і професійного потенціалу країни, готовність людей протистояти природним та соціальним викликам. Таким чином, можна констатувати перехід від «репродуктивної» до «креативної» парадигми освіти шляхом організації взаємодії людини, технологій і суспільства.

У перспективах подальших досліджень – функціональна готовність фахівців до реалізації ідей студенто-центрованого навчання у ЗВО в умовах цифрового освітнього простору.

Використана література:

1. Бахрушин В. Університет і студент. 2018. URL: <http://education-ua.org/ua/articles/1270-universitet-i-student>
2. Буйницька О., Варченко-Троценко Л., Грицеляк Б. Цифровізація закладу вищої освіти. *Освітологічний дискурс*. 2020. № 1. С. 65-79.
3. Ваганова О. И. Основные направления реализации технологий студентоцентрированного обучения в вузе. М., 2018. Т. 6. № 3. С. 2.
4. Вишківська В.Б. Суб'єктивність студентів у навчальному процесі – необхідна умова формування професійної компетентності. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. 2008. Вип. 8 (18). С. 2-4.
5. Гильманов С. А. Характеристики субъектной позиции студента в учебном взаимодействии. *Гуманитарные исследования. Humanitates*. 2017. Том 3. № 1. С. 220-233.
6. Карплюк С. О. Інформаційно-педагогічний менеджмент вищої школи: сучасний стан та перспективи розвитку. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. № 241, 2017. С. 122-125.
7. Локальні системи управління якістю: світовий досвід та українські практики побудови / ред. Фініков Т. В., Терещук В. І. Київ: Таксон, 2018. 316 с.

8. Манойленко Н. В., Кононенко С. О., Крамаренко Н. М. Цифровізація освітнього процесу в умовах дистанційного навчання в закладах вищої освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2021. (201), С. 108-112. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-201-108-112>
9. Морзе Н., Буйницька О., Варченко-Троценко Л. Створення сучасного електронного навчального курсу в системі Moodle. Навч. посіб. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький. 2016. 232с.
10. Строков А.А. Цифровизация образования: проблемы и перспективы. *Вестник Мининского университета*. 2020. Т. 8, № 2. С. 15.
11. Сорока Ю. Практикуючи студентоцентровану освіту: діагностичні аспекти студентських очікувань. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи»*. 2014. № 32 (1101). С. 190–194.
12. DeLorenzo R. Game Changer: Dramatic Journey to Digital Personal Competency System // *Образовательная политика*. 2019. № 3 (79). С.158–163.
13. Paris Communiqué. Paris, 2018. URL: <http://www.ehea2018.paris/Data/ElFinder/s2/Communique/EHEAParis2018-Communique-final.pdf>
14. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). Kyiv: CS Ltd., 2015. 32 p.
15. Woznicki J. Bechmarcing w systemi szkolnictwa wyzszego. Wybrane Problemy. Warszawa, 2012. P. 5–14.
16. Shykyrynska O.V, Vyshkivska V.B. Google-classroom yak zasib formuvannya IKT-kompetentnosti maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly [Google-classroom as a means of forming ICT competence of the future primary school teacher] *Scientific notes of Vinnytsya State Pedagogical University named after Mykhaylo Kotsyubynskiy. Series: pedagogy and psychology*. T.61. 2020. С. 75-78.

References:

1. Bakhrushyn V. Universytet i student [University and student]. 2018. URL: [http://education-ua.org/ua/articles/1270-universitet-i-student\[in Ukrainian\]](http://education-ua.org/ua/articles/1270-universitet-i-student[in%20Ukrainian])
2. Buinytska O., Varchenko-Trotsenko L., Hrytseliak B. Tsyfrovizatsiia zakladu vyshchoї osvity [Digitization of higher education institutions]. *Osvitohichnyi dyskurs*. 2020. № 1 . S. 65-79. [in Ukrainian]
3. Vahanova O. Y. Osnovnye napravleniya realizatsyy tekhnolohyi studentotsentryrovannoho obucheniya v vuze [The main areas of implementation of student-centered technologies in higher education]. M.2018. T. 6. № 3. S. 2. [in Russian]
4. Vyshkivska V.B Subiektivnist studentiv u navchalnomu protsesi–neobkhidna umova formuvannya profesiinoї kompetentnosti [Subjectivity of students in the educational process is a necessary condition for the formation of professional competence]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P.Drahomanova*. 2008. Vyp.8 (18). С. 2-4. [in Ukrainian]
5. Hylmanov S. A. Kharakterystyky sub'ektnoi pozytsyy studenta v uchebnoy vzaymodeistviy [Characteristics of the student's subjective position in educational interaction.]. *Humanytarne yssledovaniya. Humanitates*. 2017. Tom 3. № 1. S. 220-233. [in Russian]
6. Karpluk S. O. Informatsiino-pedahohichnyi menedzhment vyshchoї shkoly: suchasnyi stan ta perspektvy rozvytku [Information and pedagogical management of higher education: current status and prospects.]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya: Pedahohika. Sotsialna robota*, №241, 2017. S. 122-125. [in Ukrainian]
7. Lokalni systemy upravlinnia yakisti:svitovyi dosvid ta ukraїnski praktyky pobudovy [Local quality management systems: world experience and Ukrainian construction practices]/ red. Finikov T. V., Tereshchuk V. I. Kyiv: Takson, 2018. 316 s. [in Ukrainian]
8. Manoilenko N. V., Kononenko S. O., Kramarenko N. M. (2021). Tsyfrovizatsiia osvithnoho protsesu v umovakh dystant-siinoho navchannya v zakladakh vyshchoї osvity [Digitization of the educational process in the conditions of distance learning in higher education institutions]. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky*. 2021. (201), S. 108-112. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-201-108-112> [in Ukrainian]
9. Morze N., Buinytska O., Varchenko-Trotsenko L. Stvorennia suchasnoho elektronnoho navchalnoho kursu v systemi Moodle [Creating a modern e-learning course in the Moodle system]. *Navch. posib. KamianetsPodilskyi: PP Buinytskyi*. 2016. 232s. [in Ukrainian]
10. Strokov A.A. Tsyfrovizatsiia obrazovaniya: problemy u perspektvy [Digitization of education: problems and prospects]. *Vestnyk Mynynskoho unyversyteta*. 2020.T. 8, №2. S. 15. [in Russian]
11. Soroka Yu. Praktykuiuchy studentotsentrovanoї osvitu: diahnostychni aspekty studentskykh ochikuvan [Practicing student-centered education: diagnostic aspects of student expectations]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. «Sotsiolohichni doslidzhennia suchasnoho suspilstva: metodolohiia, teoriia, metody»*. 2014. № 32 (1101). S. 190–194. [in Ukrainian]
12. DeLorenzo R. Game Changer: Dramatic Journey to Digital Personal Competency System // *Obrazovatelnaia polityka*. 2019. № 3 (79). S.158–163.
13. Paris Communiqué. Paris, 2018. URL: <http://www.ehea2018.paris/Data/ElFinder/s2/Communique/EHEAParis2018-Communique-final.pdf>
14. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG). Kyiv: CS Ltd., 2015. 32 p.
15. Woznicki J.(2012) Bechmarcing w systemi szkolnictwa wyzszego [Benchmarking in the higher education system] *Wybrane Problemy*. Warszawa, 2012. P. 5–14. [in Poland]
16. Shykyrynska O.V, Vyshkivska V.B. Google-classroom yak zasib formuvannya IKT-kompetentnosti maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly [Google-classroom as a means of forming ICT competence of the future primary school teacher] *Scientific notes of Vinnytsya State Pedagogical University named after Mykhaylo Kotsyubynskiy. Series: pedagogy and psychology*. T.61. 2020. S. 75-78.

Vyshkivska V. B., Kondratenko L. S., Patlaichuk O. V., Malinka O. O. Student-centered education as a factor of improving the professional training system in Institutions of higher education

The article reveals the essence of "student-centered learning" as a new paradigm of organization of the educational process in higher education.

It is substantiated that the introduction of student-centered learning provides autonomy of the student's personality, flexibility of educational trajectory, systematic monitoring of the quality of educational services, increases students' motivation to study and self-reflection, promotes the formation of the student's subjective position and creates conditions for harmonious personality development. It is proved that student-centered education requires its personalization and digitalization as necessary factors for improving the system of training in the Free Economic Zone.

It was found that personalization involves a way of designing and implementing the educational process in which the student is the subject of educational activities, which determines his ability to analyze and design their activities, independent action in uncertainty, the desire for self-improvement (self-knowledge, self-control, self-esteem, self-regulation and self-development) and the desire for creative self-realization. Through his activity, the individual cognitively, theoretically or practically models, structures the space of his interaction with the world, organizes it, while maintaining its autonomy.

The conclusion is substantiated, according to which the transformation of professional training that is taking place now involves: development of new conceptual and organizational and managerial approaches to the formation of a system of professional training; development of appropriate digital reality forms and directions of pedagogical education (integration with the global information open educational space, free access to global digital resources, meeting the educational needs of students in digital products), updating its content component.

Key words: student-centered learning, student-centered approach, personalized learning, digitalization of learning, management, training Назва анотація ключові слова.

УДК 355.233.2:796:356.13(043.3)

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.87.05>

Гнидюк О. П.

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ НЕПЕРЕРВНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ НА ТАКТИЧНОМУ ТА ОПЕРАТИВНОМУ РІВНЯХ
ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ**

У статті представлено авторську концепцію неперервної фізичної підготовки офіцерів-прикордонників на тактичному та оперативному рівнях військової освіти. Концепція має на меті поліпшення фізичної підготовки курсантів і слухачів шляхом якісної трансформації змісту основних компонентів освітнього процесу – емоційно-мотиваційного, змістовно-цільового, організаційно-діяльнісного, контрольньо-оцінного. Концепція ґрунтується на визначених науково обґрунтованих теоретико-методологічних положеннях, педагогічних підходах і принципах, результатах узагальнення передового педагогічного досвіду, потенційних можливостях освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах Державної прикордонної служби України щодо використання елементів сучасної спортивної дидактики, Бойової армійської системи (БАРС), стандартів військової освіти, уніфікованих програм підготовки прикордонників країн ЄС, стандартів вищої освіти зі спеціальностей, а також інноваційного змісту, форм, методів, прийомів і засобів фізичної та інших видів підготовки (індивідуальної з рукопашного бою, вогневої, психологічної, тактичної медицини, кросової тощо).

Концепція має на меті результативне формування здатності в курсантів і слухачів під час навчання у ВВНЗ ДПСУ до постійного професійного фізичного розвитку та самовдосконалення, застосовувати у процесі оперативно-службової діяльності набуті прикладні і методичні знання з фізичної підготовки, прикладні рухові вміння і навички особистої безпеки, захисту і нападу з використанням спеціальних засобів та прийомів рукопашного бою, уміння застосовувати фізичну силу та спеціальні засоби при виконанні службових обов'язків, фізичну витривалість, навички переносити фізичні навантаження без зниження професійної працездатності в умовах повсякденної діяльності з охорони державного кордону, а при необхідності і при веденні сучасного бою. Реалізація авторської концепції передбачає поглиблене і детальне науково-методичне розроблення змістовно-сміслового компоненту концепції шляхом обґрунтування педагогічних умов і системи фізичної підготовки офіцерів-прикордонників на тактичному та оперативному рівнях військової освіти.

Ключові слова: неперервна фізична підготовка, фізична підготовленість, офіцери-прикордонники, рівні військової освіти, концептуальні основи, система фізичної підготовки, результати.

Узагальнення результатів дослідження неперервної фізичної підготовки офіцерів-прикордонників та результатів аналізу ретроспективних і компаративістських засад професійної і фізичної підготовки офіцерських кадрів сектору безпеки і оборони дозволяють зробити висновок, що в освітньому процесі загалом та у процесі фізичної підготовки зокрема є змістові та методичні резерви щодо поліпшення якості неперервної фізичної підготовки курсантів і слухачів на тактичному та оперативному рівнях військової освіти. Крім цього узагальнення результатів аналізу організаційно-педагогічних і дидактичних засад фізичної підготовки